

مد چگونه اشاعه می یابد؟

مارتین فورنیه برگردان شایسته مدنی

تبدیل شده است. «مد طبقاتی» نیز وجود دارد. پیراهن مشکی کوکو شزل، که در سالهای ۱۹۲۰ طراحی شده است، یا خیاط مشهور ستایش شده‌ای که در دهه‌ی ۱۹۵۰ ظهور کرده است، توسط زنان اشرافی رزرو شده بود، زنانی که دیگر زنان طبقه متوسط را حذف می‌کنند... در یک محیط ساده، از این لباسها استفاده میشد پیش از آنکه با سبکهای آوانگارد جایگزین شوند. مد هنوز هم روشی برای هویت بخشی به طبقه اجتماعی است.

در لباس پوشیدن در روزهای تعطیل و جشن، به مدل پوشش بورژواها یعنی کت شلوار، پیراهن و کراوات نزدیک شدند. جامعه‌شناسان آن دوره، مانند فرانسس گابریل تارد (۱۸۴۳-۱۹۰۴)، جورج زیمل (۱۸۵۸-۱۹۱۸) یا تورشتاین ویلن(۱۸۵۷-۱۹۲۹)، هر کدام شیوه‌ی خودشان را برای برجسته کردن اولین محرک‌های مد داشتند که بر پایه‌ی پویایی تمایز و تقلید بنا شده بود. طبقات پایین از طبقات بالاتر نسخه‌برداری کرده و از آنها تقلید میکنند. و همین مساله طبقات بالا را مجبور میکند خودشان را با سبک جدیدی هماهنگ کنند تا تمایز شوند، و به عقیده‌ی جورج زیمل آنها مولد مد نیز هستند که یک روند نامتناهی از ساختار خلاقانه نیز پدید می‌آید. به علاوه ویلن، که اقتصاددان نیز بود، شاهد تناقضی تحت عنوان «اثر ویلن» بوده و کسی است که هنوز هم دیدگاهش برای توضیح این مساله معتبر است: در بین تولیدات لوکس، قیمتی که افزایش می‌یابد، باعث کاهش تقاضای می‌شود، بلکه نیز باعث جدید شدن مصرف‌کنندگان را که در پی تمایز هستند، به دنبال دارد. دیانا کرین نشان می‌دهد که در این پویایی، مد طبق تحرک بالا/ پایین در میان طبقه بورژوا در برابر طبقه عام اشاعه پیدا می‌کند. در این مدل عمودی، مد سبک منحصر به فردی را تعریف میکند، به شکل وسیعی گسترش می‌یابد به طوری که راک، بلندی دامن‌ها، با آن تطبیق دهد. فقط کافی است به آلبوم عکسهای خانوادگی نگاه کنیم تا تصاویر مادر بزرگ‌ها پیمان را مشاهده کنیم و زمان این کلیشه را بشناسیم. مثال زنان در سالهای ۱۹۴۰، پیراهن‌های کوتاه می‌پوشیدند که عموماً در تابستان گلدار بود؛ نیورت‌های پاشنه‌دار به پا می‌کردند که با بند بسته می‌شد... بلندی دامن‌ها، پوشیدن دستکش، شیوه‌ی آرایش موها و کلاهها، انتخاب رنگ پارچه‌ها توسط طراحان لباس معروف تعریف میشد و پاریس برای مدتهای طولانی پایتخت مد جهانی بود. با گسترش مصرف در جامعه‌ی صنعتی، مد به «یک هنجار و مرکزیت»

مطلق واگذار شده است؟ تمایز و تقلید در حالیکه هنوز جامعه‌شناسان بر روی این پدیده مطالعه می‌کنند، نگاه دیگری نیز در برابر ما قرار دارد. مثلاً از نظر گیوم ارنر (Guillaume Erner)، «مد «راه خلاقانه‌ی خطرناکی است» این جمله را در یک موقعیت نامنی دائم قرار دهد. «راه خلاقانه‌ی خطرناکی است» این جمله را روزی کریستیان لکروا (Christian Lacroix) که خیاط است گفت. به نظر ارنر، قربانیان واقعی سبک، آنهایی نیستند که ما فکر میکنیم: سبک‌گرایان و طراحان مد ممکن است در میان آنها باشند، حتی اگر نتوانند به ناتوانی‌شان اعتراف کنند، به آشکار کردن اطمینان‌شان در دیکته کردن این گرایشات ادامه می‌دهند.» قطعاً، همیشه مساله این نبوده است بلکه شیوه‌ی که افراد مد را مناسب میدانند، شاهدهی برای تغییرات فرهنگ و اجتماعی در طول زمان است.

شاید مد‌ها همیشه و حتی پیش از پیدایش جامعه‌ی مصرفی وجود داشته‌اند. چه کسی می‌تواند بگوید که زیور آلات اجداد پیشاتاریخ ما، گردن‌بندها و قرن‌ها، لباسهای زیبای آنتی‌ها بر اساس مد‌های مختلف نبوده است؟ با وجود این، واژه‌ی مد صراحتاً در قرن شانزدهم وجود آمد و از قرن نوزدهم است که این پدیده به شکل اجتماعی و فرهنگی موضوع مطالعه میشود. در یک مطالعه‌ی جانب تاریخی، جامعه‌شناس آمریکایی، دیانا کرین (Diana Crane) تغییرات را نشان می‌دهد. در حالیکه در جوامع پیشاصنعتی لباس نشان‌دهنده‌ی موقعیت منطقه‌ای و وضعیت اجتماعی بود، با صنعتی شدن جوامع دموکراتیک این موضوع تغییر کرد. برای مدتهای طولانی، مد تابعی از هنجارهای طبقاتی بود. کارگران کلاه کاسکت به سر می‌گذاشتند و کلاه شاپو متعلق به طبقه بورژوا بود، هر چند رفته‌رفته، کارگرا

چندین تن لباس هر ساله در سراسر جهان به گردش درمی‌آید. بازارهای آفریقای در مناطق وسیعی به شکل بوتیک‌های لوکس در نیویورک، لندن، توکیو یا پاریس، گسترش یافته و به اشتباهی اشباع نشدنی امروزی ما برای لباس پوشیدن و لوازم جانبی آن و انتخاب برای آراستگی پاسخ می‌دهند. صنایع وابسته به مد، ۶ درصد مصرف جهانی را عرضه می‌کنند، که پیش از آن اتومبیل (۴ درصد) و لوازم و خدمات ارتباطی (۲ درصد) قرار دارند. همانطور که در آسیا، برازیل یا روسیه دیده می‌شود، در هر فرودگاه بین‌المللی بوتیک‌های لوکس، محل نمایش شیک‌ترین مارکها و دوختهایی است که اسامی‌شان در سراسر دنیا در چرخش است. به نظر می‌رسد تولیدکنندگان، متخصصان مد و صنایع وابسته به مد سفارش دهندگان اصلی باشند. نمایش مد فصلی که به شکل گسترده‌ای توسط رسانه‌ها عرضه می‌شوند تا ایلات فصل آتی را دیکته می‌کنند که از جمله می‌توان به این موارد اشاره کرد: از رنگ بژ تا رنگهای شاد برای تابستان آینده، چکمه یا کفش برای زمستان، دامن کوتاه یا دامن بلند و یا جین البتسه مارک دیزل، کفش کتانی یا مارک نایک یا کانورس، عطر هم شانل یا آرماتی. این مارکها در محله‌های شیک شهرستانها در کشورهای فقیر به اندازه‌ی کشورهای ثروتمند وجود دارند و توسط شرکت‌های قدرتمندی که بر بازار تسلط دارند ترویج شده و همچنان یک بازار کاملاً تقلیدکننده را باز تولید می‌کنند. آیا همه‌ی مصرف‌کنندگان مد قربانیان سبک‌های مختلف در درجات کم و زیاد هستند؟ آیا آنها وابستگان قدرت هستند که توسط دستورات تبلیغاتی و فروشگاه‌ها دستکاری شده‌اند؟ «مد چقدر خوب، از نگاه های جدید و سبکهای جدید چه خبر»، این عنوان مجله‌ی (Elle) است که در ۲۱ جنوری ۲۰۱۱ منتشر شد، مجله‌ای که مانند نمونه‌های پیشمار دیگر، قصد دیکته کردن گرایشات مختلفی را دارد. آیا مد بر پایه‌ی یک بهبودی و غریزه‌ی بشر است که به جامعه‌ی مصرفی به عنوان صاحب اختیار

سرمقاله

تهدیدها را باید جدی گرفت

محمد رضا هویدا

حضور افراد و گروه های مشکوک در شماری از ولایات کشور، نگرانی مردم و مسئولان را برانگیخته است. زمانی که طالبان در افغانستان آغاز به فعالیت نمودند، به زودی رشد کردند و توانستند بخش هایی از کشور را به سرعت تصرف نمایند. طالبان بدان جهت توانستند پیشروی نمایند، که زمینه های حضور شان در شماری از ولایات کشور وجود داشت. زمینه های حضور طالبان به صوتر قومی، منطقه ای و سنتی وجود داشته است. مهمتر از همه اینها خلاء قدرت بود که طالبان توانسته اند، از آن به نفع خود استفاده نمایند. عوامل واگرایی و تشنج در هر کشوری معمولاً وجود دارد. مرزها، چینش جمعیتی، ترکیب قومی، منابع طبیعی و... نیز عواملی هستند که زمینه های اختلافات و گریز از مرکز و حتا جنگ های مسلحانه و اختلافات عمیق را به وجود می آورد. در افغانستان این عوامل به وفور وجود دارد. از تنوع اقوام و قباایل گرفته تا عوامل محیطی و جغرافیایی است با آنها همراه وجود دینی و مذهبی زمینه های نفوذ گروه های تندرو تحت عناوین مختلف فراهم شده است. اما این عوامل زمانی می توانند به ظهور برسند که دولتی ضعیف یا آنها همراه شود. دولت های ضعیف نمی توانند مانع حرکت های ضد دولتی و مرکز گریز شوند، در عوض حتا این حرکت ها را تقویت می کنند. به هر صورت، یکی از مسئله هایی که در افغانستان امروزین مهم است، نحوه برخورد حکومت با مخالفانی است که دست به اسلحه برده و با مردم و دولت می جنگند. ضعف حضور نیروهای نظامی ملی در نقاط مختلف کشور و همین گونه ضعف حضور ادارات دولتی در ولایات و عدم جدیت و قاطعیت حکومت نیز عمده ترین دلایل برای سوء استفاده طالبان به نفع خودشان است. در ولایاتی که به دلایل جغرافیایی و یا انسان دولت نتوانسته حضور قوی داشته باشد، طالبان به راحتی نفوذ کرده اند. طالبان حتا در همین ولایات از مردم سیر انسانی ساخته اند. اما بر عکس در ولایاتی که دولت و نیروهای دولتی با قوت و قدرت ظاهر شده اند این معضل رشد کمتری داشته است. به هر صورت هشدارهایی که از وجود و حضور و گسترش گروه ها و دسته های مشکوک که همکاری با طالبان و القاعده و داعش خبر می دهد با توجه به وضعیت امنیتی افغانستان سخت نگران کننده است. طالبان در چند سال گذشته سعی کرده اند حضور خود را از جنوب و شرق به سوی غرب و شمال کشور گسترش دهند. حضور طالبان به طور محسوسی برنامه ریزی شده به سوی شمال کشور در حال حرکت بوده است. این حرکت های خزنده بیش از هر زمانی برای دوره بعد از خروج نیروهای خارجی از افغانستان برنامه ریزی شده است. اکنون که نیروهای خارجی در حال خروج کامل از افغانستان هستند، نیروهای ضد مردمی داخلی و خارجی سعی دارند تا جایگاه خود را در کشور تثبیت نمایند. کسانی که تحت نام و عناوین مختلف در شماری از ولایات کشور حضور یافته اند، می بایست بر اساس قوانین کشور با آنها برخورد صورت گیرد. امنیت ملی کشور مهمتر از هر چیزی باید باشد. این مجموعه قابل توجهی از افراد که حتا هویت شان محرز نیست در شماری از ولایات حضور جدی و نگران کننده دارند، از این امر حکایت می کند که با مسئله امنیت برخورد جدی صورت نگرفته است. از سوی دیگر مسئله مرزها در افغانستان در چنین وضعیتی به خوبی نشان داده می شود. مرزهایی که باید به شدت مورد حفاظت بوده باشند، تحت عوامل مختلفی قرار دارند. اینهایی که در افغانستان وارد شده اند و دولت با نگرانی با آنها می بیند می بایست در مرزهای کشور متوقف می شدند و مبتنی با مصالح و منافع کشور با آنها برخورد صورت می گرفت. هنوز هم تا بهار که معمولاً جنگها در کشور شدت می گیرد فرصت خوبی باقی است و می تواند به هدف تامین امنیت و مبارزه با نامنی مورد استفاده قرار گیرد.

پیشروی داعش در پالمیرا: آنچه جهان از دست می دهد

قسمت سوم و پایانی

برگردان فرهاد سلیمانیان

میشائیل زومر

یا ردای رومی می‌پوشیدند و بعداً نظرها را لباس محلی عشایر صحراگرد در کویر به سوارکاری می‌پرداختند. اگر آن‌چه بیم آن می‌رود، یعنی ویرانی کامل پالمیرا از سوی سنیزه جویان «دولت اسلامی»، رخ بدهد، تخریب میراث فرهنگی جهانی از سوی حرام‌دانندگان

امپراتور روم شد. اورلیانوس، امپراتور روم در رأس سپاهی به پالمیرا حمله کرد و زونوبسا را به شورش علیه روم واداشت. سرانجام اهالی پالمیرا بار دیگر در سال ۲۷۲ میلادی از اورلیانوس شکست خوردند و رزخاخر فرعون خود را قدرت سیاسی آن روزگار فرعون خود را

خود با قبیله‌های کوچ‌نشینانی بود که سران‌شان به پالمیرا رفت‌وآمد داشتند. ارتباط منظم با همان عشایر و همچنین پارت‌ها ل نیروی حیاتی تجارت راه دور برای پالمیرا بود. در امتداد مرز صحرایی آن منطقه اشرف پالمیرا با اعتماد به نفسی در حد جسارت در امور عمل خود به میانگین شهر کویری پالمیرا بود. زیربویان و ثروتمندان امپراتوری روم مدام کالاهای زینتی متفاوت و خارجی در خواست می‌کردند: ابریشم، ادویه‌جات شرقی و عاج از جمله کالاهای قیمتی‌ای بودند که تقاضا برای آن‌ها بسیار بالا بود. جولان این کالاهای زینتی و تجملی آن دسته از اهالی پالمیرا بودند که کالاهای تجاری غیرقابل هم‌وزنی با طلا را نخست با کشتی از راه‌های آبی از ساحل غربی هند به اقیانوس هند، خلیج فارس و سرانجام تا سطرالعرب می‌رساندند. از آنجا نیز کاروان‌هایی با عبور از قلمرو پارت‌ها کالاهای را در امتداد رود فرات به سوی مقصد حمل می‌کردند. در میانه این راه، جایی بین فرات و دریای مدیترانه، به دلیل وجود منطقه کویری، پالمیرا، شهری مناسب از نظر استراتژیک در مسیر قرار داشت که بازرگانان منطقه مدیترانه بی‌میرانه در آن منتظر ورود کاروان‌های حامل کالا بودند.

اگر چه از قرن اول میلادی پالمیرا در محدوده قضائی فرماندار رومی سوریه و امپراتوری روم قرار گرفت، اما از نظر سیاسی و اقتصادی نسبت به هر شهر دیگر در روم آن روزگار آزادی عمل گسترده‌تری داشت. شهر باستانی پالمیرا مانند هترا در طرف پارتی منطقه مرزی دو امپراتوری آن زمان، این نقش ویژه را مدیون رابطه ویژه

نواختاری بزرگ در کویر در روز بیستم ماه می سال ۲۰۱۵ سنیزه جویان دولت اسلامی دمشق، آبادی پرچاند از پالمیرای باستانی در شرق سوریه را فتح کردند. گفته‌ها حاکی است که در نزدیکی این شهر منابع مهم گازی قرار دارند و در آن همچنین زدانی وجود دارد که بسیاری از هواداران دولت اسلامی بازناداشت به سر می‌برند. البته به نظر می‌رسد سران شبه‌نظامیان دولت اسلامی هدفی بیش از تصرف و تخریب خود ویران‌شهر برجامانده از پالمیرا را دنبال می‌کنند. از میان تمام مکان‌های باستانی‌ای که در گسترده تاخت‌وتاز ترور دولت اسلامی قرار دارند، پالمیرا تنها جایی است که در غرب از حد خاصی از شهرت برخوردار است. اما نه تنها اروپایی‌ها، بلکه آمریکایی‌ها نیز با

از دست داد. از آن پس در پالمیرا از نظر اقتصادی و سیاسی هرگز نقش مهمی به عنوان یک در و بعدها همچنین مقر اسقف مسیحی همچنان اهمیت می‌ماند گذشته‌اش. ویرانه‌های شهر باستانی پالمیرا، تنها امروز بیاترکز دوران طلایی مادرشهری تجاری در قرن دوم و سوم میلادی هستند. خیابان‌های راهرومانند چندکیلومتری در سراسر شهر، معبد سترگ بل محصور در بارگاه آن، سالن تئاتر رومی، میدان بازار و سرانجام کنیه‌های فراوان دوزبانه یونانی-پالمیری که شکلی تأثیربرترنگیز شور زندگی جامعه شهری آن زمان را در قلمرو مرزی میان استادان معماری پالمیرا متهورانه از مجموعه الگوهای صور ساختمانی‌ای که از راه ارتباط با رومیان حاصل می‌شد، در کارهای خود استفاده می‌کردند. آن‌ها در شکل‌های موجود معماری رومی دست می‌بردند، زبان شاکله‌بخش معماری در معابدی رومی را انتخاب می‌کردند و با سبک آن مقبره می‌ساختند. ستون‌های کلاسیک در مقابل معبدی می‌ساختند که در آن آیین‌های دینی‌ای به انجام می‌رسید که رومی‌ها هیچ تصویری از آن‌ها نداشتند. نجیب‌زادگان پالمیرا روزها توکا

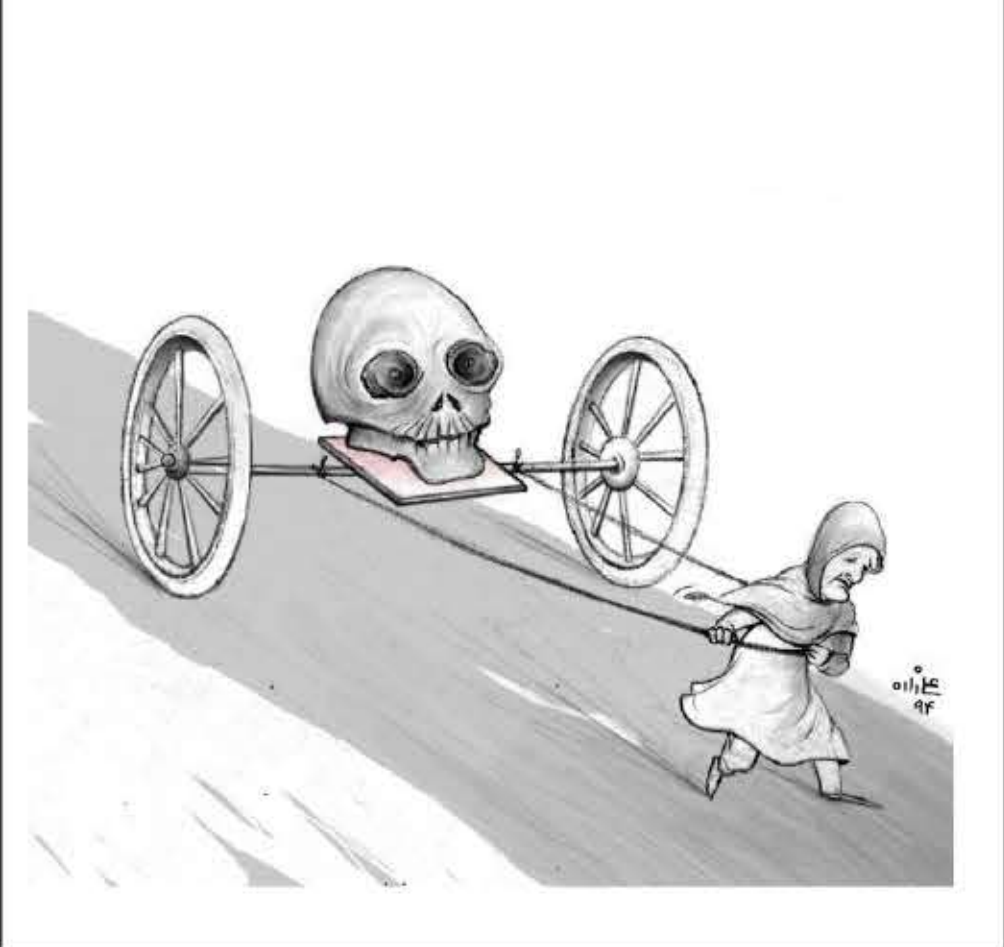
همچنین بی‌ملاحظه خود را می‌یابند. پالمیرا توانگری و جلوه‌گری هر چند کوتاه اما درخشان خود را در صحنه عظیم سیاست جهانی مدیون تجارت راه دور در عصر باستان است. از قرن اول میلادی اداره تقریباً تمام روند مبادله کالاها میان دریای مدیترانه و هند و علاوه بر آن چین، در دست بازرگانان همین شهر کویری پالمیرا بود. زیربویان و ثروتمندان امپراتوری روم مدام کالاهای زینتی متفاوت و خارجی در خواست می‌کردند: ابریشم، ادویه‌جات شرقی و عاج از جمله کالاهای قیمتی‌ای بودند که تقاضا برای آن‌ها بسیار بالا بود. جولان این کالاهای زینتی و تجملی آن دسته از اهالی پالمیرا بودند که کالاهای تجاری غیرقابل هم‌وزنی با طلا را نخست با کشتی از راه‌های آبی از ساحل غربی هند به اقیانوس هند، خلیج فارس و سرانجام تا سطرالعرب می‌رساندند. از آنجا نیز کاروان‌هایی با عبور از قلمرو پارت‌ها کالاهای را در امتداد رود فرات به سوی مقصد حمل می‌کردند. در میانه این راه، جایی بین فرات و دریای مدیترانه، به دلیل وجود منطقه کویری، پالمیرا، شهری مناسب از نظر استراتژیک در مسیر قرار داشت که بازرگانان منطقه مدیترانه بی‌میرانه در آن منتظر ورود کاروان‌های حامل کالا بودند.

اگر چه از قرن اول میلادی پالمیرا در محدوده قضائی فرماندار رومی سوریه و امپراتوری روم قرار گرفت، اما از نظر سیاسی و اقتصادی نسبت به هر شهر دیگر در روم آن روزگار آزادی عمل گسترده‌تری داشت. شهر باستانی پالمیرا مانند هترا در طرف پارتی منطقه مرزی دو امپراتوری آن زمان، این نقش ویژه را مدیون رابطه ویژه

کارتون روز

بدون شرح

روزنامه افغانسان از همه دانشمندان و نویسندگان دعوت به همکاری می نماید. هیئت تحریر در ویرایش مطالب دست باز دارد. مقالات وارده بازگردانده نمی شود. مسئولیت مقالات به عهده نویسندگان آنها است و تنها سرمقاله بیاترگر دیدگاه روزنامه افغانسان میباشد. روزنامه افغانسان بخش دری و پشتوی روزنامه اوت لوک افغانسان است. www.dailyafghanistan.com Email: thedailyafghanistan@yahoo.com

صاحب امتیاز: دکتر حسین یاسا
مدیر مسول: محمد رضا هویدا
سردبیر: حفیظ الله زکی
کارکاتوریست: خالق علی زاده
ویرایش: محمد صالحی، علی اصغر زاهدی
مسئول وب سایت: محمد علی بومالی
آدرس: کابل، شهرک امید سبز، فاز چهار، کوچه ششم، خانه نمبر ۷-۱۳۷

افغانستان The Daily Afghanistan Outlook AFGHANISTAN The Leading Print and Online